

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

UITTIMIENSALMEN KUNNOSTUS - VESILAIN MUKAINEN HAKEMUSSUUNNITELMA

VILLE RÄIHÄ

VILLE RÄIHÄ | 2/2021

UITTIMIENSALMEN KUNNOSTUS - VESILAIN MUKAINEN HAKEMUSSUUNNITELMA

Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

Kuvat: Ville Räihä

Kartat: Maanmittauslaitos (karttapohjat) ja Ville Räihä (karttoihin lisätty muu aineisto)

Kaakkois-Suomen ELY keskus

Salpausselänkatu 22

45100 Kouvola

0295 029 000

<http://www.ely-keskus.fi/web/ely/ely-kaakkois-suomi>

Sisältö

1. Lupahakemus	2
2. Vesitaloushankkeen yleistiedot	2
2.1. Hankkeen kuvaus	2
2.2. Hakijan yhteystiedot.....	2
2.3. Hankealue	2
2.4. Hanketta koskevat sopimukset ja päätökset sekä alueen omistus- ja käyttöoikeus	6
2.5. Hankealueen naapurikiinteistöjen kiinteistötiedot ja omistus	6
3. Tiedot vesialueesta ja sen ympäristöstä.....	7
3.1. Syvyydet, vedenkorkeudet ja virtaukset.....	7
3.2. Vedenlaatu ja kuormitus	7
3.3. Vesistön ja rantojen käyttö.....	8
3.4. Luonnonympäristö ja pohjavesi	10
3.5. Kallioperä ja maankäyttö	10
4. Kuvaus hankkeessa tapahtuvasta rakentamisesta.....	10
5. Arvio hankkeen vaikutuksista.....	10
5.1. Veden laatu ja virtausolot	10
5.2. Maisema ja vesiluonto	11
5.3. Kalakannat ja kalastus.....	11
5.4. Naapurikiinteistöt ja yleinen virkistyskäyttö	11
Liite 1.....	11
Liite 2.....	11
Liite 3.....	11
Liite 4.....	11
Liite 5.....	11
Liite 6.....	11
Liite 7.....	12

1. Lupahakemus

Salmin osakaskunta hakee tällä hakemuksella vesilain (587/2011) mukaista lupaa Haminassa sijaitsevan Uittimiensalmen vesitaloushankkeeseen sisältyviin ruoppaukseen, rantaviivan muuttamiseen sekä ruoppausmassojen sijoittamiseen osakaskunnan omalle vesijätömaalle, sekä luvan antaneiden yksityishenkilöiden maa-alueille. Luvan hakemisen perusteina ovat ruoppauksessa syntyvän massamäärän luvanvaraisuuskynnyksen (500 m³) ylittyminen sekä ruoppauksen ja läjityksen seurauksena tapahtuva, alueen tämänhetkisen rantaviivan ja maiseman muuttuminen.

2. Vesitaloushankkeen yleistiedot

2.1. Hankkeen kuvaus

Hankkeen tavoitteena on välttävissä tilassa olevien Salmin- ja Neuvottomanlahden välissä sijaitsevan, täysin umpeen kasvaneen Uittimiensalmen kunnostaminen avaamalla umpeen kasvanut vesiyhteys ruoppaamalla ja ruovikkoa niittämällä. Umppeen kasvamisen taustalla on erityisesti salmen yli kulkevan Hevossaaren yksityistien aiemman siltarummun riittämätön mitoitus, jonka vuoksi virtausolot salmessa muuttuivat ja rehevöityminen nopeutui luonnolliseen tilaan verrattuna. Vuonna 2013 silta uusittiin ja samalla silta-aukko mitoitettiin niin, että se mahdollistaa kunnostuksen kannalta riittävän veden virtauksen salmessa. Salmen kunnostus on myös mainittu sillan rakennusluvassa (Liite 1).

Kaakkois-Suomen ELY-Keskus tilasi vuonna 2020 FCG Suunnittelu ja tekniikka Oy:ltä salmen päivitetyn kunnostussuunnitelman (Liite 2). Suunnitelman mukaan hanke toteutetaan niin, että aiemmassa vuonna 2010 valmistuneessa suunnitelmassa olleen salmen avaamisen lisäksi parannetaan alueen kalataloudellista, linnustollista ja yleistä luontoarvoa. Tämä sisältää itse vesiyhteyden avaamisen lisäksi erikokoisten sivulampareiden ja pienempien allikoiden kaivamista uoman sivuille, sekä tiheän ruovikon niittomurskausta alueen avoimuuden lisäämiseksi.

Uittimiensalmen avaamisella parannetaan myös veden virtausta rehevöitymisestä ja umpeen kasvamisesta kärsivien Salminlahden ja Neuvottomanlahden välillä, mikä todennäköisesti hidastaa umpeenkasvun haitallisia vaikutuksia lahtien takaosissa etenkin virkistyskäyttöä ajatellen. Oikein toteutettuna Uittimiensalmen kunnostus palvelee myös Salminlahdella sijaitsevaa linnustollisesti arvokasta Natura 2000 -aluetta tarjoten lisää erityisesti vesilinnustolle soveltuvaa elinympäristöä.

2.2. Hakijan yhteystiedot

Hakijana toimii Salmin osakaskunta (kiinteistötunnus 75-428-876-1, y-tunnus 1737898-2), yhteystiedot alla.

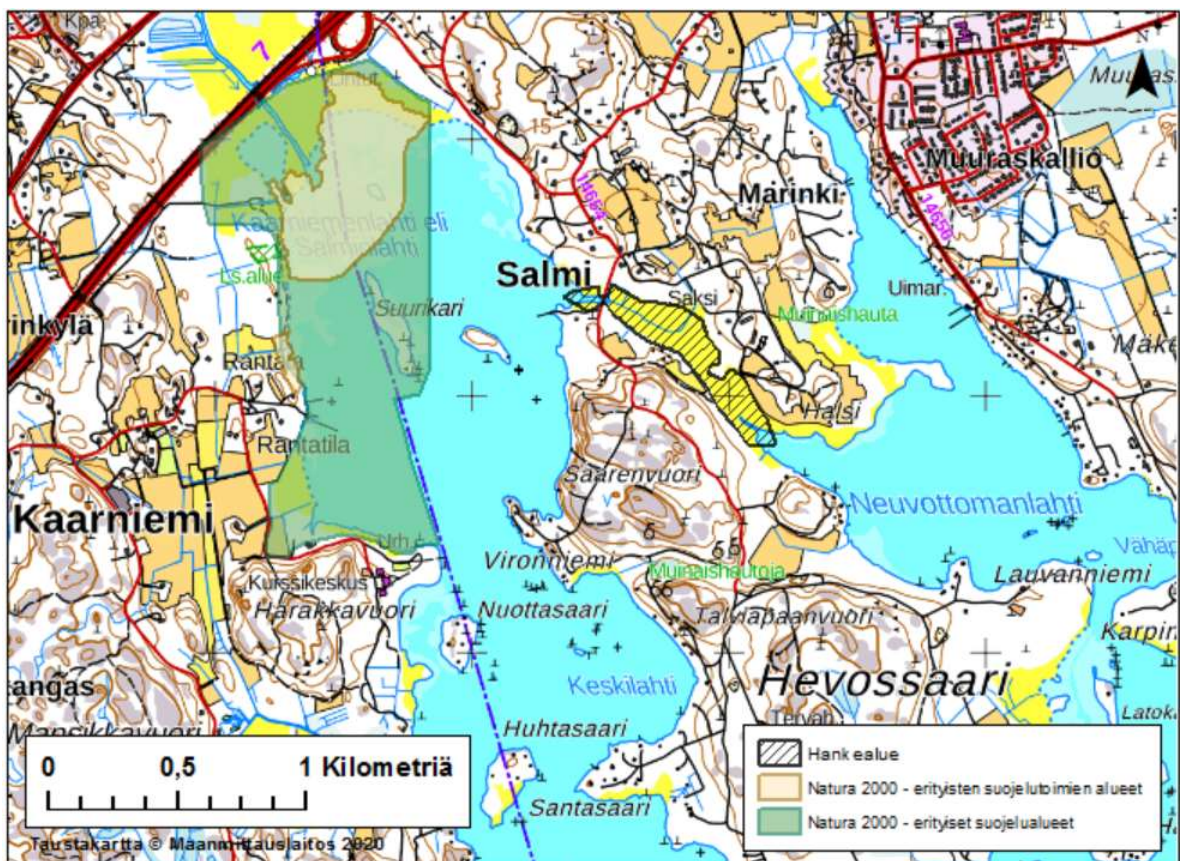
Yhteyshenkilö	Jyrki Venäläinen
Osoite	Mertakuja 11, 49490 Neuvoton
Puhelin	0400 854 337
Sähköposti	jyrki.venalainen@gmail.com

2.3. Hankealue

Hankealue sijaitsee Haminan kunnan alueella Suomenlahden merialueiden "Salmilahti" (2_Ss_008) ja "Summan edusta" (2_Ss_007) välissä (Kuva 1.). Alue ei ole osa kumpaakaan vesimuodostumaa, mutta sen rajat noudattavat alueella oletettavasti aiemmin olleen vesialueen rajoja ja se kuuluu Salmin osakaskunnan alueeseen. Maastokartassa Uittimiensalmen alue, johon myös hankealue lähes kokonaisuudessaan sijoittuu, on merkitty vesijätömaaksi (Kuva 2.). Vuoden 1951 ilmakuvassa salmessa on ollut vielä hieman avovettä, mutta uusimpien ilmakuvien ja keväällä 2020 suoritetun maastokäynnin perusteella salmi on täysin umpeen kasvanut (Kuvat 3–5).

Kuva 1. Hankealueen sijainti Suomenlahden rannikolla.

Kuva 2. Hankealue, sekä Salminlahdella sijaitsevat Natura 2000 -alueet.

© Maanmittauslaitos

© Maanmittauslaitos

Kuva 3. Ilmakuva Uittimiensalmen alueesta vuodelta 1951 (ylhällä) ja vuodelta 2018 (alhaalla).

Kuva 4. Näkymä Uittimiensalmen keskivaiheilta itään (vasemmalla) ja länteen (oikealla) 27.4.2020.

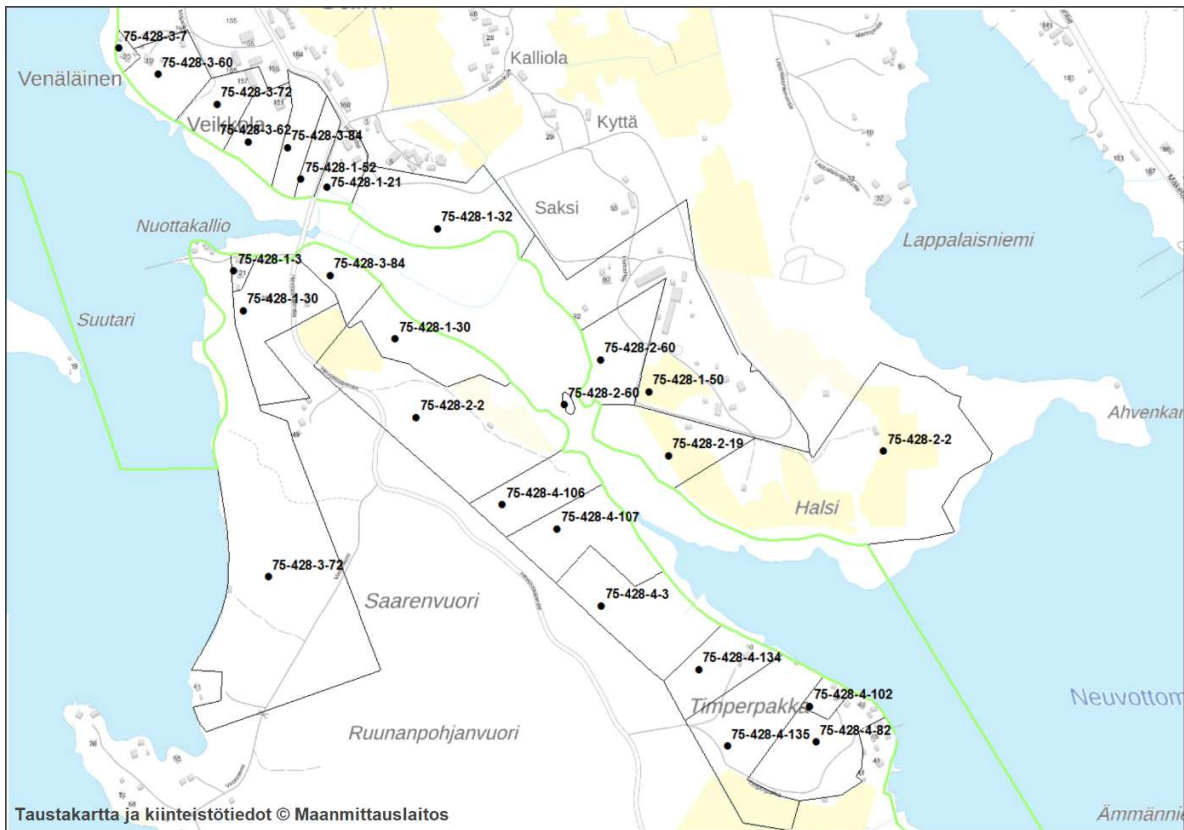
Kuva 5. Näkymä Uittimiensalmen keskivaiheilta pohjoisrannalta etelään 27.4.2020.

2.4. Hanketta koskevat sopimukset ja päätökset sekä alueen omistus- ja käyttöoikeus

Hakijana oleva Salmin osakaskunta on kokouksessaan päättänyt hakea vesilupaa hankkeelle yhteistyössä viereisen Neuvottoman yhteisen kalaveden osakaskunnan kanssa (Liitteet 3 ja 4). Hankealue ja siten sen käyttöoikeus kuuluu Salmin osakaskunnalle lukuun ottamatta läjitysalueita, jotka ulottuvat osittain yksityisten maanomistajien maa-alueille. Tarkemmat tiedot läjitysalueiden sijainnista löytyvät kunnostussuunnitelmasta (Liite 2) ja yksityisten maanomistajien suostumukset ruoppausmassan läjitykseen liitteestä 5.

2.5. Hankealueen naapurikiinteistöjen kiinteistötiedot ja omistus

Hankealueen pohjois- ja eteläpuoliset alueet ovat yksityisomistuksessa ja kahta kiinteistöä lukuun ottamatta omistajien yhteystiedot ovat saatavissa kiinteistötietojärjestelmästä. Kuvassa 6 on esitetty hankealueen ranta-naapurikiinteistöt Uittimiensalmissa ja 250 metrin matkalla hankealueen itä- ja länsipuolella. Naapurikiinteistöjen omistajien yhteystiedot on esitetty liitteessä 6.

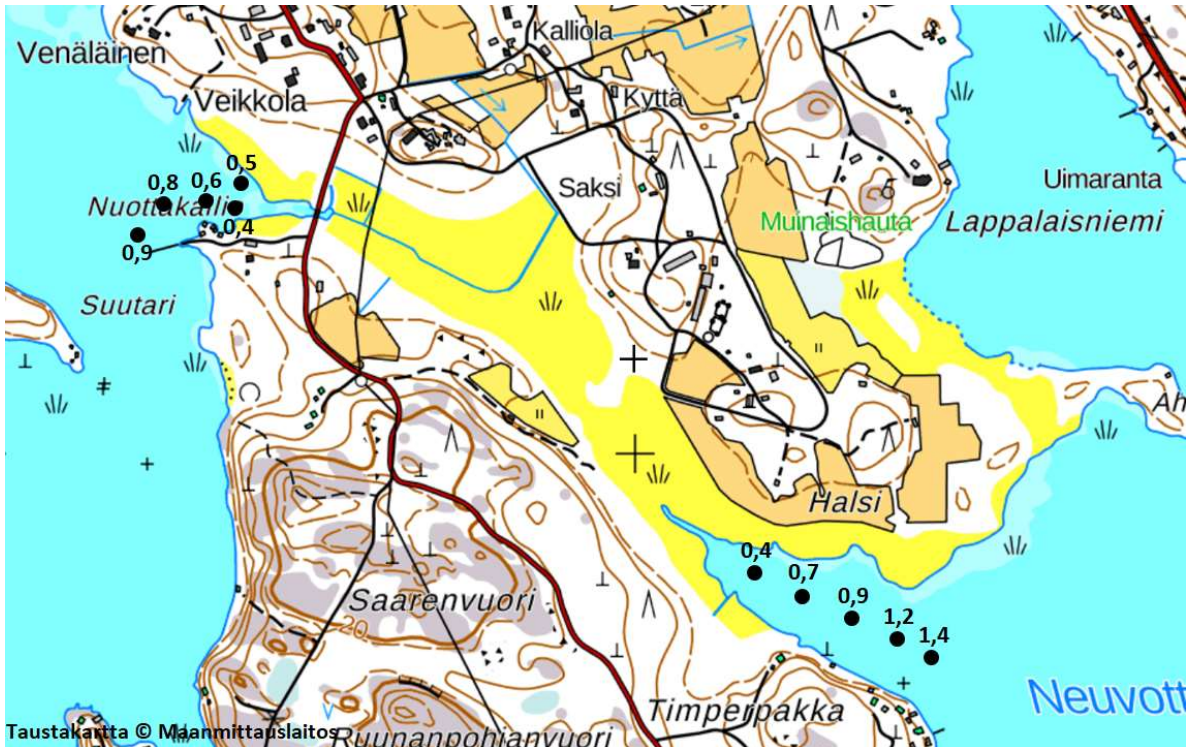
Kuva 6. Uittimiensalmen hankealueen naapurikiinteistöt (musta viiva) ja vesiluvan hakijan, Salmin Osakaskunnan (75-428-876-1) vesialue salmen alueella (vihreä viiva).

3. Tiedot vesialueesta ja sen ympäristöstä

3.1. Syvyudet, vedenkorkeudet ja virtaukset

Sekä Salminlahti että Neuvottomanlahti ovat pohjoisosiltaan matalia syvyyden ollessa 0–3 metriä. Uittimiensalmen sualueilla syvyys vaihtelee 26.10.2020 Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen toimesta suoritettujen mittausten perusteella meriveden ollessa nollassa välillä 0,4–1,4 m (kuva 7).

Kuva 7. Veden syvyys Uittimiensalmen sualueilla meriveden ollessa nollassa.

3.2. Vedenlaatu ja kuormitus

Vesimuodostumat "Salmilahti" (2_Ss_008) ja "Summan edusta" (2_Ss_007) jonka osa Neuvottomanlahti on, on luokiteltu 3. vesienhoitokaudella välttävään tilaluokkaan. Merkittävin laskujoki Salminlahdella on pohjoisesta laskeva Nummenjoki, jota ei ole luokiteltu, mutta erityisesti joen valuma-alueelta kulkeutuva typikuormitus lahdelta voi olla runsaiden sateiden aikana merkittävä. Neuvottomanlahteen laskee muutamia pieniä pelto-ojia, sekä läheisen asutuksen hajakuormitusta sekä hulevesiä. Kokonaisuudessaan valuma-alueilta tuleva kuormitus ja sen hallinta on merkittävässä osassa kummankin lahden vedenlaadun kannalta. Uittimiensalmen hankealueen lähimpien vesinäytteenottopisteiden vedenlaatutulokset vuosilta 2000–2020 on koostettu taulukkoon 1.

Taulukko 1. Vedenlaatutietojen keskiarvot kolmelta Uittimiensalmen lähialueen näytteenottopisteeltä vuosilta 2010–2020 (Neuvottomanlahden osalta vuosilta 2000–2007).

Määrytykset	Näytteenottopiste		
	Suomenl Salminlahti 185	Suomenl Neuvottomanl 188	Nummenjoki 004
Hapen kyllästysaste (%)	71,5	79,1	80,9
Klorofylli-a (µg/l), kesäkausi	14,0	22,9	
Kokonaisfosfori, (µg/l)	33,6	41,4	46,2
Kokonaistyppi, (µg/l)	662,9	773,8	1225,3
Kokonaissyvyys (m)	2,5	2,7	1,2

Näkösyvyys (m)	0,9	1,1	0,5
pH	7,3	7,4	6,4
Saliniteetti (‰)	2,8	3,3	
Sameus (FNU)	6,0	4,3	19,9
Väriluku (mg/l Pt)	48,3	34,1	182,0

3.3. Vesistön ja rantojen käyttö

Uittimiensalmen Salminlahden puoleisen suun vierellä sijaitsee Salmin osakaskunnan venevalkama ja veneenlaskuluiska, jotka ovat osakaskunnan jäsenten käytössä. Veneliikenne on huviveneily- kalastus- ja metsästyspainotteista. Salmin osakaskunta myy vuosittain noin 100 pyydysmerkkiä alueelleen. Salminlahti on myös suosittu vesilinnustusalue paikallisten keskuudessa. Neuvottomanlahden puolella Uittimiensalmea lähin venevalkama on lahden itärannalla noin kilometrin päässä salmen suulta. Lahden vesialuetta käytetään pääosin huviveneilyyn ja kalastukseen ja Neuvottoman osakaskunta myy alueelleen vuosittain noin 2000 pyydysmerkkiä.

Itse Uittimiensalmen rannalla ei ole asutusta, vaan ranta rajoittuu peltoihin, metsiin ja niittyihin. Lähimmät vapaa-ajan tai vakituiset ranta-asunnot ovat Salminlahden puolella heti Uittimiensalmen suualueen etelärannalla ja noin 300 metrin päässä salmen suulta pohjoisrannalla (Kuva 8). Salmen Neuvottomanlahden puoleisen suun etelärannalla lähimmät rakennukset ovat noin 200 metrin päässä salmen suulta (Kuva 9), mutta pohjoisrannalla lähin asutus on noin kilometri Neuvottomanlahden puolella. Uittimiensalmen yli kulkee Kymenlaakson sähkön sähköjohto Hevossaarentien itäpuolella, salmen alittaa Salmin vesiosuuskunnan vesijohto ja paineviemäri, joka ei ole käytössä tien länsipuolella ja tiepenkereessä kulkee Telian kaapeli (Kuva 10, Haminan kaupunki, kirjallinen tiedoksianto 19.10.2020).

© Ville Rähä

Kuva 8. Näkymä Uittimiensalmen Salminlahden puoleiselta suulta, Nuottakalliolta pohjoiseen 13.10.2020.

© Ville Rähä

Kuva 9. Näkymä Uittimiensalmen Neuvottomanlahden puoleiselta suulta etelään, kuvattu veneestä 26.10.2020.

Taustakartta © Maanmittauslaitos, johdot ja putket © Haminan kaupunki

Kuva 10. Uittimiensalmen alueella kulkevat johdot ja putket. Kymenlaakson sähkön ilmajohto (vihreä), Telian kaapeli (oranssi), sekä Haminan veden vesijohto ja painevesiviemäri (sininen katkoviiva ja ruskea viiva).

3.4. Luonnonympäristö ja pohjavesi

Luonnonympäristöltään Uittimiensalmen alue on tyypillistä umpeenkasvanutta matalan veden aluetta, missä valtalajina on järviruoko. Umpeenkasvaneen salmen ranta-alueet ovat metsää ja peltoa, josta osa on käytöstä poistettu. Alueella teetetään keväällä 2021 luontoselvitys marraskuussa 2020 saadun tarjouksen mukaan (Liite 7). Hankealueen läheisyydessä ei sijaitse pohjavesialueita.

3.5. Kallioperä ja maankäyttö

Ks. liite 2, sivut 2–4.

4. Kuvaus hankkeessa tapahtuvasta rakentamisesta

Hankkeessa on tarkoitus avata umpeen kasvanut Uittimiensalmi ruoppaamalla, ja kaivaa uoman yhteyteen ja ympärille lisäksi sivulampia ja allikoita kalojen, vesilintujen ja muun vesieliöstön elinympäristöksi. Ruopattavan väylän pohjan leveys on 5 metriä, syvyys meriveden ollessa nollassa 1,5 metriä ja luiskien kaltevuus 1:5 jolloin koko uoman leveydeksi tulee noin 18 metriä. Leveimmillään uoma olisi sivulampien kohdalla noin 40 metriä. Ruopattavan alueen pituus on 1000 metriä ja pinta-ala 29 800 m², josta sivulampien osuus on 6800 m². Ruoppausmassoja alueelta tulee yhteensä 30 100 m³ ktr. Yksityiskohtaiset tiedot hankkeessa tapahtuvasta rakentamisesta liitteessä 2.

Ruoppausmassat läjitetään ruopattavan alueen ympärillä olevalle vesijättöalueelle osakaskunnan ja yksityisten maanomistajien maille. Läjitysalueiden pinta-ala on yhteensä 39 400 m², ja alueiden etäisyys aukaistavan salmen rantaan 5–10 metriä. Alueella ei ole tietyvästi ollut sedimentin laatuun vaikuttavaa toimintaa eikä läjitykselle ole tältä osin estettä (Liite 2). Läjitysalueiden ja rannan välisellä alueella suoritetaan lisäksi murskausniittoa, jonka tavoitteena on tiheän ruovikon avaaminen vesilinnustolle paremmin soveltuvaksi. Murskausniittoa voidaan tarvittaessa jatkaa tulevaisuudessa alueen pitämiseksi sopivan avoimena. Niittojäte joko kompostoidaan paikan päällä läjitysalueille tai annetaan kompostoitavaksi tai energiakäyttöön ulkopuoliselle toimijalle.

Ruoppaus voidaan suorittaa esimerkiksi big float -tyyppisellä kelluvalla, pitkäpuomisella kaivinkoneella, jolloin ruopattavaa uomaa etenemällä voidaan ruoppausmassa läjittää suoraan uoman sivuilla sijaitseville läjitysalueille. Läjitysalueiden maisemointi voidaan suorittaa niiden mantereen- ja Hevossaaren puoleisilta osilta perinteisen kaivinkoneen avulla. Samentumishaittojen minimoimiseksi salmen alue voidaan sulkea ruoppauksen ajaksi siltiverholla Hevossaarentien sillan, sekä salmen itäpään kohdalta. Ruoppaus ajoitetaan syksyille ja/tai talvelle niin, että siitä on mahdollisimman vähän haittaa alueen vesiluonnolle tai virkistyskäytölle. Salmen ali Hevossaarentien länsipuolella kulkevat vesijohto ja käyttämätön paineviemäri otetaan huomioon ruoppauksen aikana ja niiden kohdalla ruoppausvyvyys jätetään tarvittaessa matalammaksi.

5. Arvio hankkeen vaikutuksista

5.1. Veden laatu ja virtausolot

Viimeisimmällä vesienhoitokaudella sekä Salminlahti että Neuvottomanlahti on luokiteltu välttävään tilaan. Suurimpana syynä tälle on rehevöitymisen seurauksena nousseet veden ravinnepitoisuudet. Koska ravinnekuormitus on pääosin peräisin valuma-alueelta, ei Uittimiensalmen avaamisella todennäköisesti suoraan vaikuteta veden laatuun kummankaan salmen puolella. Kuitenkin, jos salmi avataan, pääsee vesi virtaamaan sen yhdistämien lahtien välillä, millä voi olla esimerkiksi lahtialueiden perukoiden umpeenkasvua hidastava vaikutus. Itse ruoppaus voi hetkellisesti samentaa vettä sekä Salminlahden että Neuvottomanlahden puolella, mutta siltiverhon asentamisella ruoppaustöiden ajaksi tätä haittaa voidaan tehokkaasti ennaltaehkäistä.

5.2. Maisema ja vesiluonto

Nykyisellään Uittimiensalmen alue on umpeenkasvun seurauksena hyvin yksipuolista, pääosin järviruo'on muodostamaa ruovikkoa eikä alueella ole maisemallisesti erityistä arvoa. Alueen luontoarvot kartoitetaan luontoselvityksessä keväällä 2021. Salmen avaamisella ja muilla tässä hakemussuunnitelmassa sekä liitteessä 2 mainituilla kunnostustoimilla lisättäisiin sekä alueen maisemallista arvoa, että vesi- ja rantaluonnon monimuotoisuutta.

Uittimiensalmen avaaminen, sekä erityisesti salmen yhteyteen tehtävät sivulammet toimisivat niin kalojen kuin myös vesilinnuston elinympäristönä ja lisääntymisalueina. Pienimmillä salmen alueelle kaivettavilla allikoilla on mahdollista tarjota elinympäristöä myös esimerkiksi uhanalaisille sudenkorentolajeille. Salmen ranta-alueiden auki pitäminen niittomurskauksen, tai mahdollisuuksien mukaan laidunnuksen avulla voisi ylläpitää uhanalaisten rantaniittyjen lajistoa. Kunnostettu salmi voisi myös tukea läheisiä, linnustoltaan arvokkaita Salminlahden Natura 2000 -alueita.

5.3. Kalakannat ja kalastus

Kunnostettu Uittimiensalmi olisi kokonaisuudessaan matalan veden (0–1,5 m) aluetta, ja tarjoaisi lisääntymis- aluetta esimerkiksi hauelle, joka on rehevöitymistä ylläpitävien särkikalojen tärkein saalistaja. Avattuna salmi lisäisi myös alueen kalastusmahdollisuuksia ja hakijan mukaan kunnostushankkeen jälkeen olisi tarkoitus rakentaa salmen rannalle esteetön kalastuspolku kalastusmahdollisuuksia parantamaan (hakijan suullinen tiedonanto 3.9.2020).

5.4. Naapurikiinteistöt ja yleinen virkistyskäyttö

Uittimiensalmen ruopattavan alueen naapurikiinteistöille aiheutuu haittaa ruoppausmassojen läjityksen muodossa. Toisaalta läjitys kohdistuu suurelta osin vesijätöksi luokiteltavalle alueelle ja läjitysmassan kuivuessa esimerkiksi puuston määrä, ja kasvuolot näillä alueilla tulevat todennäköisesti paranemaan. Kiinteistöjen arvo voi myös nousta, kun ne hankkeen jälkeen rajoittuvat auki ruopattuun salmeen umpeenkasvaneen vesijättömaan sijaan. Salmen kunnostaminen palvelee myös alueen yleistä virkistyskäyttöä ja mahdollistaa kalastuksen lisäksi pienimuotoisen veneliikenteen lahtialueiden välillä Hevossaarentien sillan alikulkukorkeuden (2,0 m meriveden ollessa nollassa) sallimissa rajoissa.

Liite 1

Hevossaarentien sillan rakennuslupa, ESAVI/144/04.09/2011, 12.12.2011

Liite 2

Uittimiensalmen kunnostuksen yleissuunnitelma, FCG suunnittelu ja tekniikka Oy, 8.9.2020

Liite 3

Salmin osakaskunnan hoitokunnan kokouspöytäkirja, 3.11.2020

Liite 4

Neuvottoman osakaskunnan vuosikokouksen kokouspöytäkirja, 25.3.2020

Liite 5

Uittimiensalmen hankealueen maanomistajien suostumukset ruoppausmassojen läjitykseen

Liite 6

Uittimiensalmen hankealueen maanomistajien yhteystiedot

Liite 7

Uittimiensalmen alueen luontoselvityksen tarjous, Kymijoen Vesi ja Ympäristö Ry, 5.11.2020